Algemene Rekenkamer

Jaarverslag 2019

Inhoud

Wilhelminastraat 6

Voorwoord

In dit verslag legt de Algemene Rekenkamer verantwoording af over de werkzaamheden en activiteiten van het boekjaar 2019. Dit doen wij niet alleen omdat dit een wettelijke vereiste is, maar ook omdat wij willen voldoen aan onze kernwaarden:

- Integriteit;
- Objectiviteit;
- Transparantie;
- Openheid;
- Professioneel.

Als instituut willen wij ons aan de gemaakte afspraak houden dat organisaties jaarlijks verantwoording dienen af te leggen. Door transparant te communiceren wensen wij dat er vertrouwen wordt geschapen en behouden in de producten van door ons uitgevoerde constitutionele taak: de onderzoekresultaten. Wij trachten ontvankelijk te zijn voor meningen van anderen om op deze manier ons instituut te blijven verbeteren.

In dit verslag zullen wij stilstaan bij onze kernactiviteiten en de ontwikkelingen gedurende het afgelopen jaar. Wij zullen de samenstelling en opzet van het instituut beschrijven en daarbij informatie geven over onze werkwijze en het onderzoeksproces.

Naast organisatorische informatie zal er in dit jaarverslag ook worden uitgeweid over contactmomenten met belanghebbenden van de Algemene Rekenkamer. Tevens bieden wij in dit jaarverslag nader inzicht in onze begrotingsuitputting. Tot slot is een beoordelingsverklaring van een onafhankelijke accountant opgenomen.

Oranjestad, 27 augustus 2020

mr. F. Nuboer, CAMS
Waarnemend voorzitter

Algemene Rekenkamer

1 Organisatie

1.1 Grondslag, taak en doelstelling

De Algemene Rekenkamer is een onafhankelijk waarborginstituut dat belast is met onderzoek naar de rechtmatigheid en doelmatigheid van de ontvangsten en uitgaven van het Land. Haar positie is verankerd in de Arubaanse Staatsregeling en verder uitgewerkt in de Landsverordening Algemene Rekenkamer Aruba (LARA) en het Reglement van Orde van de Algemene Rekenkamer (RvO). Van uiterst belang in haar werk is het besef dat burgers erop moeten kunnen rekenen dat de regering rechtmatig en doelmatig omgaat met publieke middelen en dat beloofde resultaten ook daadwerkelijk worden behaald.

Als onafhankelijk waarborginstituut is de Algemene Rekenkamer vrij in haar keuze van onderzoeksonderwerpen. De Algemene Rekenkamer bepaalt zelf en op welke wijze onderzoek wordt uitgevoerd en hoe daarover wordt gerapporteerd. Zij houdt bij besluiten, ten aanzien van de uit te voeren onderzoeken, zoveel mogelijk rekening met de wensen van de Staten van Aruba (Staten). De Algemene Rekenkamer werkt toe naar versterking van haar zelfstandige positie, binnen het Arubaans staatsbestel. Bij deze versterking baseert zij zich op de acht grondbeginselen voor een degelijk functionerende rekenkamer, zoals uiteengezet door de *International Organisation for Supreme Audit Institutions* (INTOSAI), de internationale organisatie voor rekenkamers. Ten aanzien hiervan hebben de Verenigde Naties de onderstaande grondbeginselen onderschreven. De grondbeginselen, vrij vertaald uit het Engels, luiden als volgt:

1. Het bestaan van een geschikt en effectief staatsrechtelijk raamwerk en de daadwerkelijke toepassing van dit raamwerk.
2. Onafhankelijkheid van hoofden van een rekenkamer[1] en of verwante collegiale instituties, alsook zekerheid rondom hun ambtstermijn en juridische immuniteit bij de normale uitvoering van hun werkzaamheden.
3. Een voldoende breed mandaat en volledige zelfstandigheid, in de uitvoering van werkzaamheden als rekenkamer.
4. Onbeperkte toegang tot informatie.
5. Het recht en de verplichting om verslag te doen van haar werkzaamheden als rekenkamer.
6. De beslissingsvrijheid rondom de inhoud en de timing van rapporten alsook ze te publiceren en verspreiden.
7. Het bestaan van een effectief follow-up mechanisme op de aanbevelingen van een rekenkamer.
8. Financiële en beheersmatige/administratieve autonomie en de beschikbaarheid over de nodige middelen ten aanzien van geschikte menskracht, materieel en financiën.

De Algemene Rekenkamer acht de invulling van deze beginselen van groot belang voor haar functioneren.

1 *De term rekenkamer is de vertaling voor een Supreme Audit Institution (SAI), leidinggevenden en/ of de leden van een collegiaal bestuur van zo'n SAI.*

1.2 Samenstelling

De inrichting en bevoegdheden van de Algemene Rekenkamer worden in de Staatsregeling en in de LARA geregeld. Nadere bepalingen over de interne taken en de besluitvorming worden geregeld in het RvO.

1.2.1 Algemene Rekenkamer

De Algemene Rekenkamer bestaat, conform artikel IV.6, eerste lid, van de Staatsregeling, uit drie leden de voorzitter daaronder inbegrepen. Ultimo 2019 bestond de Algemene Rekenkamer uit:

- de heer mr. Frederick Nuboer, CAMS, waarnemend voorzitter;
- de heer mr. Rick C. Samuels, lid en
- mevrouw Lay-Hing de Kort-Yee MSc., lid.

De heer Nuboer fungeert, sinds het eervolle ontslag per 6 januari 2015 van de heer Gabriel Werleman, zijnde de voormalige voorzitter van de Algemene Rekenkamer, als waarnemend voorzitter van de Algemene Rekenkamer. Op 20 december 2017 heeft de Algemene Rekenkamer haar voordracht aan de Staten gedaan voor de benoeming van de voorzitter. Hierover is nog geen beslissing genomen, waardoor per schrijven van 18 juni 2020 deze voordracht is gerappelleerd.

De leden worden voor het leven benoemd, dat wil zeggen tot het eind van het jaar, waarin het lid zeventig (70) jaar wordt. Momenteel is de functie van lid geen voltijdse functie, dat betekent dat de leden naast het lidmaatschap van de Algemene Rekenkamer, een hoofdtaak vervullen.

Tabel 1: Functies van de leden Algemene Rekenkamer

Functie	Naam	Hoofd- en nevenfuncties	Datum benoeming	Vergoeding per maand (in Afl.)
Waarnemend voorzitter	mr. F. Nuboer, CAMS	- Beroepsbeoefenaar - Belastingadviseur - Coach bij Qredits Aruba	19 december 2008	3.000
lid	mr. R.C. Samuels	- Beroepsbeoefenaar - Advocaat - directeur van diverse bedrijven belast met onroerende goederen	1 augustus 2017	3.000
lid	L.H. de Kort-Yee Msc.	- Beroepsbeoefenaar - Financieel-econoom - Coach bij Qredits Aruba en export coach bij Rijksdienst van Ondernemend Nederland - Bestuurslid stichting C.R.A.F.T.	22 november 2017	3.000
Plaatsvervangend lid	Vacature	-	-	-
Plaatsvervangend lid	Vacature	-	-	-

Opgemerkt wordt dat er thans nog geen plaatsvervangende (plv.) leden zijn. De sollicitatie- en wervingsprocedures daarvoor zijn in 2019 opnieuw opgestart. Een knelpunt hierbij, en sinds 16 april 2019 aangekaart successievelijk per 11 december 2019 gerappelleerd aan de Directie Wetgeving en Juridische Zaken (DWJZ), blijkt de interpretatie en reikwijdte van artikel 4 juncto 9 van de LARA. Dit punt wordt hierna nader toegelicht.

De LARA bepaalt dat de voorzitter, leden en plaatsvervangende leden een remuneratie (vergoeding) ontvangen, waarvan de hoogte bij landbesluit, houdende algemene maatregelen, wordt bepaald. De bestuursvorm van de Algemene Rekenkamer is een collegiaal bestuur. Dit houdt in dat besluiten niet worden genomen door, bijvoorbeeld alleen de voorzitter of door een afzonderlijk lid. Besluiten worden genomen in de Kamervergadering in het bijzijn van de secretaris.

Bij onderzoek vervult een lid tevens de rol van lid-rapporteur. Een lid-rapporteur draagt zorg voor de bestuurlijke invulling bij het onderzoeksproces. Dit houdt in dat een lid-rapporteur tijdens het onderzoeksproces toetst, of de richting van het onderzoek en de bevindingen, voldoende basis bieden voor een bestuurlijk advies. De vaktechnische invulling en kwaliteitsborging van het onderzoekproces zijn voorbehouden aan de projectleider van het onderzoek respectievelijk de secretaris.

Interpretatie en reikwijdte artikel 4 en 9 LARA

De Algemene Rekenkamer is gedurende 2019 bezig geweest met de procedure van werving en selectie voor plaatsvervangend lid. Het proces is vertraagd om twee (2) redenen, namelijk:

1. het aantal personen dat in eerste instantie gereageerd heeft, en
2. het nog te ontvangen advies van DWJZ inzake eenduidig interpretatie en reikwijdte toepassing van artikel 4 in relatie tot artikel 9 van de LARA. Met name artikel 9, lid 1, sub b, is voor de Algemene Rekenkamer van belang om te kunnen beoordelen of er geen sprake is van strijd met de nodige onpartijdigheid en onafhankelijkheid, waarin onder meer verwezen wordt in artikel 4, tweede lid.

Ten aanzien van het 1e aandachtspunt, dient de Algemene Rekenkamer een voordracht te doen aan de Staten van minimaal 3 geschikte kandidaten, waarop de Staten daarna een besluit kan nemen. Om minimaal drie (3) geschikte kandidaten te kunnen voordragen, moet er eerst duidelijkheid te bestaan over de reikwijdte van artikel 9 en met name lid 1, sub b. Dit betreft het tweede (2) aandachtspunt. Vraagstellingen, voorzien met concrete voorbeelden, betreffen de volgende gevallen:

- Kan iemand met een eigen bedrijf of partnership binnen een bedrijf, b.v. accountantskantoor, de administratie doen en of de jaarrekening opstellen van een door het Land gesubsidieerde instelling of van een overheidsvennootschap?
- Of als adviseur optreden voor het bestuur van een gesubsidieerde stichting of van een overheidsvennootschap?

Voorts met verwijzing naar de UTS uitspraak van de Hoge Raad, kunnen of dienen de (plv.) leden van de Algemene Rekenkamer Curaçao zich te beperken tot diensten die verleend worden strikt aan het Land en dus slechts direct aan het Land, immers vallen, instellingen op afstand, namelijk sui generis en overheidsvennootschappen, hier in principe niet onder.

Uitsluitsel over bovenstaande vraagstellingen, is bovendien belangrijk voor het formuleren van een effectief integriteitsbeleid voor de Algemene Rekenkamer. Integer werken en handelen is niet altijd zo vanzelfsprekend als iedereen denkt. Het is belangrijk om dit regelmatig onder de loep te nemen, zodat wij scherp blijven. Hiermee kan een (plv.) lid inschatten of de functie haalbaar of te doen is en verschaft helderheid over wat men van elkaar kan verwachten en waarop men elkaar kan aanspreken.

Op 6 juli 2020 heeft de Algemene Rekenkamer het advies, van 2 juli 2020, afkomstig van de DWJZ ontvangen.

1.2.2 Secretariaat

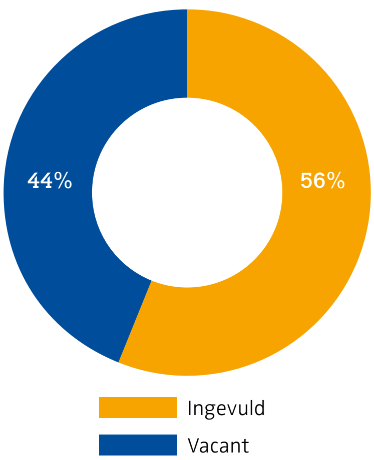
Aan de Algemene Rekenkamer is een ambtelijke organisatie toegevoegd, bestaande uit een secretaris en het onderzoeks- en ondersteunend personeel. De ambtelijke organisatie zal hierna het Secretariaat worden genoemd. De secretaris is, met inachtneming van de door de Algemene Rekenkamer bij instructie en besluiten te geven richtlijnen en aanwijzingen, belast met de dagelijkse leiding van de werkzaamheden en is belast met de verzorging van operationele aangelegenheden van het Secretariaat.

Personeelsbezetting

De Algemene Rekenkamer heeft al jaren te kampen met een tekort aan personeel. Positieve verandering die opgetreden is in de invulling van de vacatures bij het Secretariaat, betreft de formele benoeming van de secretaris met ingang van 11 oktober 2019. Het personeel werkzaam voor de Algemene Rekenkamer is hierdoor toegenomen met één werknemer ten opzichte van 2018. Na een interne werving- en selectieprocedure is voorts per 1 september 2019 een (1) van onze onderzoekers bevordert naar de functie van onderzoeksleider. Daarnaast heeft de Algemene Rekenkamer bij schrijven van 11 juli 2019 de minister van Algemene Zaken geadviseerd omtrent de overplaatsing van een projectleider, na een ter beschikking stelling van een (1) jaar.

Onderstaande figuur biedt een weergave van de personeelsbezetting per ultimo 2019.

Figuur 1: Personeelsbezetting 2019

Functie	Formatie 2019	Bezetting per 31-12-2019
Secretaris	1	1
Projectleider	3	-
Onderzoeksleider	3	3
Onderzoeker	6	3
Hoofd bedrijfsvoering	1	-
Jurist	1	-
Medewerker bedrijfsvoering	1	1
Medewerker informatievoorziening	1	1
schoonmaakster (deeltijd)	1	1
Totaal	18	10

Zoals Figuur 1. laat zien, zijn kernfuncties bij het Secretariaat nog steeds niet ingevuld. Dit is wel van groot belang voor de degelijke uitvoering van onze wettelijke taak. De Algemene Rekenkamer heeft per schrijven van 23 oktober 2019, gericht aan de minister van Algemene Zaken, een voordracht gedaan voor de indienstneming op contractbasis van een (1) hoofd bedrijfsvoering en een (1) onderzoeker. Vanwege de COVID-19 pandemie kon geen uitvoering worden gegeven aan een ten grondslag liggend ministerraadbesluit. De afhankelijkheid van de minister van Algemene Zaken respectievelijk de ministerraad bij de aanname van personeel, de lange doorlooptijd van sollicitatie tot indienstneming als ook de waardering van de functies, zijn struikelblokken voor de werving van kwalitatief hoogwaardig personeel. De Algemene Rekenkamer heeft zich hier in het verleden meerdere malen over uitgesproken. De werving van personeel vormt een knelpunt voor haar functioneren. In dit kader zal de Algemene Rekenkamer volhouden aan het standpunt autonoom te moeten kunnen handelen bij de werving en beloning van haar eigen personeel. Deze autonomie dient wettelijk te worden geregeld bij de vernieuwing van de Landsverordening Algemene Rekenkamer.

Gedurende 2019 is in het kader van de Commissie versterking democratisch bestel verder gewerkt aan een concept memorie van toelichting op een in 2018 geconcipieerd concept-ontwerp Landsverordening Algemene Rekenkamer 2018, waarin de wettelijke verzelfstandiging van de Algemene Rekenkamer wordt geregeld.

Instituut

De Algemene Rekenkamer en haar Secretariaat zijn een instituut in ontwikkeling. Aan deze ontwikkeling is in 2019 meer vormgegeven. In 2018 heeft de Algemene Rekenkamer, onder begeleiding van externe deskundige, een SWOT[2]-analyse uitgevoerd. Aan de hand van deze analyse zijn een aantal aandachtspunten vastgelegd, waaraan het instituut in 2019 een nieuw overlegstructuur en een projecten gerelateerd urenverantwoordingssysteem introduceerde. Tevens is het rapport HR-instrumenten voor de Algemene Rekenkamer in concept opgeleverd. De komende periode zal meer aandacht hieraan worden besteed, teneinde tot een beter procesbeheersing te komen binnen de organisatie. Gezien de hoofdtaak van de Algemene Rekenkamer het verrichten van onderzoek is, dient in de komende jaren de onderzoeksafdeling verder te worden versterkt.

Missie en visie

De Algemene Rekenkamer heeft in 2019 gewerkt aan een concept Integriteitsbeleid respectievelijk concept Gedragscode, beide producten vloeien voort uit het in 2018 vastgesteld strategische beleidsplan 2019-2022. Met het nieuwe strategische beleidsplan is de visie en de missie van de Algemene Rekenkamer herzien. De nieuwe missie luidt:
De Algemene Rekenkamer levert op grond van haar toevertrouwde taak een bijdrage aan het beter functioneren van het openbaar bestuur, door kwalitatief hoogwaardig onderzoek te verrichten ten behoeve van het algemeen belang.

De visie van de Algemene Rekenkamer:
De Algemene Rekenkamer is, als Hoog College van Staat, een onafhankelijk instituut met autoriteit op het gebied van onderzoek naar het openbaar bestuur, hetgeen wordt bewerkstelligd dankzij toegewijd personeel.

2 *SWOT: Strengths, Weaknesses, Opportunities & Threats.*

Deze visie en missie wordt ondersteund door een vastgestelde planning, waarin doelstellingen en acties zijn geconcretiseerd. De doelstellingen zijn geformuleerd op basis van de onderkende kritische succesfactoren. De kritische succesfactoren dienen als voorwaarden om de visie en missie te kunnen realiseren. De resultaten van de SWOT-analyse hebben als input gediend voor het bepalen van de kritische succesfactoren en nadere planning.

Kernwaarden

Met het formuleren van het nieuwe strategische beleidsplan, zijn ook de kernwaarden herzien en herformuleerd. De vastgestelde kernwaarden zijn:

- Integriteit;
- Objectiviteit;
- Transparantie;
- Openheid;
- Professioneel.

Een rekenkamer heeft de plicht om zich te houden aan hoge gedragsstandaarden, zoals eerlijkheid en openheid, bij de uitvoering van haar taken en in haar verhouding tot gecontroleerden. Een rekenkamer dient objectief te zijn bij de behandeling van kwesties en onderwerpen die in onderzoeken aan bod komen. Het is van groot belang dat de Algemene Rekenkamer onafhankelijk en objectief is, en ook zo overkomt. Daarom dient de Algemene Rekenkamer ook volledig transparant te zijn in de uitvoering van haar taak en dient gepaste professionele voorzichtigheid aan te wenden bij de uitvoering van en het toezicht op onderzoeken en bij de voorbereiding van de rapporten.

1.3 Werkterrein en werkwijze onderzoek

De constitutionele kerntaak van de Algemene Rekenkamer is het verrichten van onderzoek op de doelmatigheid en rechtmatigheid van de ontvangsten en uitgaven van het Land. Tijdens het verrichten van haar onderzoek heeft de Algemene Rekenkamer toegang tot alle overheidsdiensten, landsbedrijf, begrotingsfondsen en Hoge Colleges van Staat. Tevens is ze bevoegd inlichtingen in te winnen bij overheidsvennootschappen, gesubsidieerde instellingen en overige instellingen, waarvan het beheer van het geldelijk belang van het Land rechtstreeks of zijdelings is betrokken.

De onderzoeksafdeling voert, na vaststelling van een onderzoeksvoorstel door de Algemene Rekenkamer, het onderzoek uit. Voor elk onderzoek wordt een verantwoordelijke projectleider aangewezen. In de onderzoeksfase vindt uitwisseling van informatie plaats, op ambtelijk niveau, tussen de onderzoeksafdeling en de gecontroleerde(n). Tijdens het onderzoek zijn contactmomenten met de verantwoordelijke lid-rapporteur ingebouwd. Hierbij wordt in driehoeksoverleg, tussen de projectleider, de lid-rapporteur en de secretaris, overleg gepleegd over de richting en de boodschap van het onderzoek. De onderzoeksfase eindigt met het opleveren van een nota van bevindingen. De nota van bevindingen dient ter afstemming van de feitelijke bevindingen en ambtelijke conclusies uit het onderzoek met de gecontroleerde.

Na afronding van de onderzoeksfase begint de bestuurlijke fase van het onderzoek. In deze fase stelt het onderzoeksteam een rapport op met een bestuurlijke boodschap. De nota van bevindingen dient ter onderbouwing van deze bestuurlijke boodschap. Naar aanleiding van de bevindingen worden aanbevelingen geformuleerd.

De bestuurlijke fase wordt afgesloten met de vaststelling van het definitieve onderzoeksrapport. Alvorens het definitieve onderzoeksrapport vast te stellen, wordt het met de verantwoordelijke minister(s) afgestemd door middel van bestuurlijk hoor en wederhoor. De reactie van de verantwoordelijke bestuurder wordt integraal opgenomen in het definitief onderzoeksrapport en wordt tot slot voorzien van een nawoord van de Algemene Rekenkamer.

De Algemene Rekenkamer heeft de Staten als hoofd stakeholder. Als het definitieve rapport door de Algemene Rekenkamer is vastgesteld, wordt het daarom aan de Staten aangeboden. Met de aanbieding van het rapport van de Algemene Rekenkamer aan de Staten, wordt het rapport een openbaar document, dat voor een ieder beschikbaar is. Het rapport wordt op de website van de Algemene Rekenkamer, zijnde *www.rekenkamer.aw* geplaatst.

1.4 Voorwaarden zelfstandige Algemene Rekenkamer

Wil de Algemene Rekenkamer toewerken naar een meer effectief en efficiënt instituut, dan dient zij over een eigen personeelswerving en begrotingsuitvoering te beschikken. De bestaande wetgeving voor de Algemene Rekenkamer is dan ook toe aan grondige vernieuwing. Gedurende 2019 heeft de Algemene Rekenkamer verder ondersteuning gekregen van de Stichting Overheidsaccountantsbureau (SOAB) in de werkzaamheden voor de herpositionering van de Algemene Rekenkamer als Hoog College van Staat binnen het staatsbestel. Deze herpositionering dient te leiden tot het verder vormgeven van de onafhankelijkheid van de Algemene Rekenkamer, door onder andere een grotere autonomie bij de werving van personeel en de uitvoering van haar begroting. Deze ondersteuning heeft in 2019 geresulteerd in een concept memorie van toelichting op de in 2018 opgeleverde concept-ontwerp Landsverordening Algemene Rekenkamer 2018. Met de verdere verzelfstandiging voldoet Land Aruba aan de grondbeginselen voor een degelijk functionerende Algemene Rekenkamer, zoals uiteengezet in de Lima Declaration van de INTOSAI, de internationale organisatie voor rekenkamers. Voor de indiening en uitvoering van een begroting voor een rekenkamer stelt het door de Verenigde Naties geratificeerde Lima Protocol dat een rekenkamer over voldoende autonomie dient te beschikken om over eigen middelen, menselijk kapitaal en materieel te kunnen beschikken. Alhoewel de Algemene Rekenkamer over eigen begroting en materieel beschikt, ontbreekt het aspect van eigen personeelsaanname respectievelijk beloningsbeleid nog. Daardoor kan er zeker niet gesproken worden van een Algemene Rekenkamer met voldoende autonomie. De essentie in dit verband is dat een rekenkamer in staat moet zijn om haar eigen personeel aan te nemen en te kunnen begeleiden, om daarmee de juiste productiviteit te kunnen garanderen. Zoals ook thans blijkt, is de Algemene Rekenkamer onderbezet en kan zij niet over het personeel beschikken dat zij nodig heeft.

De Commissie versteking democratisch bestel is door de minister-president in het leven geroepen om de versterking van de Hoge Colleges van Staat samen te kanaliseren en te verwezenlijken. In deze commissie zitten de voorzitters en griffier/secretarissen van de Staten, de Raad van Advies (RvA), de Algemene Rekenkamer alsook de directeur van de Directie Wetgeving en Juridische Zaken en een vertegenwoordiger van het Bureau van de minister-president.

Voor een schematisch overzicht van de werkzaamheden wordt verwezen naar paragraaf 6 van hoofdstuk II.

2 Verslag van de werkzaamheden

In dit hoofdstuk komen de verrichte werkzaamheden van de Algemene Rekenkamer over het afgelopen dienstjaar aan bod. Uit de memorie van toelichting behorende bij de Landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Algemene Rekenkamer over het dienstjaar 2019, zijn de volgende hoofddoelstellingen vastgesteld. Als strategische doelstellingen heeft de Algemene Rekenkamer bepaald om hoogwaardig onderzoeken te verrichten naar het rechtmatig en doelmatig functioneren van de overheidsfinanciën en hiermee een bijdrage leveren aan het beter functioneren van het openbaar bestuur. Middels haar onderzoeken beoogd de Algemene Rekenkamer het rechtmatig en doelmatig handelen binnen de overheid te bevorderen, een bijdrage te leveren aan de transparantie van het openbaar bestuur en zo de controlerende taak van de Staten te versterken. Naast het wettelijk verplichte onderzoek naar de jaarrekening van het Land voor het dienstjaar 2018, wenst de Algemene Rekenkamer drie andere onderzoeken te doen in 2019.

Hierna worden de Kamervergaderingen, die gedurende het afgelopen dienstjaar zijn gehouden, geresumeerd. Vervolgens wordt kort ingegaan op de contactmomenten die er in 2019 zijn geweest met de Staten, de regering, de Commissie versterking democratisch bestel en andere stakeholders. Hoofdstuk 2 geeft alsmede een beschrijving van de, door het Secretariaat, gevolgde opleidingen evenals een samenvatting van de in 2019 gepubliceerde onderzoeksrapporten respectievelijk monitoringsactiviteiten.

2.1 Kamervergaderingen

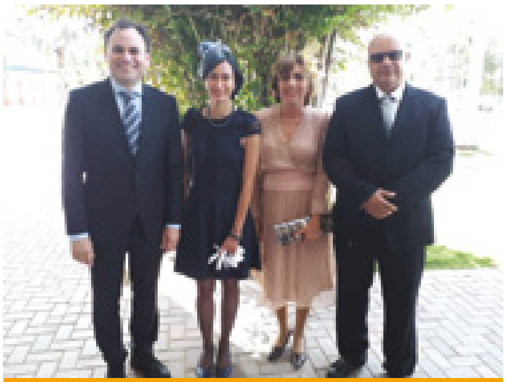
In 2019 waren er in totaal 18 reguliere Kamervergaderingen. Belangrijke agendapunten in de reguliere vergadering waren: de onderzoeksvoorstellen voor de onderzoeken naar de Jaarrekening van het Land 2018, Focusonderzoek Zicht op Subsidies, Focusonderzoek Overwerk Ordediensten, Onderzoek naar Publiek Private Samenwerking (PPS) projecten, Green Corridor en Watty Vos Boulevard, het verbeteringstraject van het instituut, waaronder het aantrekken van plaatsvervangende leden, secretaris en (onderzoekend) personeel voor het Secretariaat.

2.2 Contactmomenten

De strategie van de Algemene Rekenkamer is erop gestoeld om naast oordelen door middel van onderzoek, ook relevante bestuursadviezen te verstrekken. Dit laatste wordt gedaan ter verdere verbetering van de kwaliteit van het openbaar bestuur. Hierdoor wordt periodiek bestuurlijk overlegd met belangrijke stakeholders, zoals de Staten, de ministers en andere gezagsdragers. De Algemene Rekenkamer heeft in het kader van haar samenwerking belangrijke contactmomenten gehad in 2019, waarvan wij de belangrijkste momenten kort samenvatten.

Staten

Voor het dienstjaar 2019 is het contact met de Staten voornamelijk gericht op de voortgang en ontwikkelingen bij de concept-ontwerp landsverordening tot wijziging van de Landsverordening Algemene Rekenkamer, de benoeming van voorzitter van de Algemene Rekenkamer en de aanbieding, inclusief toelichting, van meerdere onderzoeksrapporten. Ter bijwoning van een plechtige vergadering van de Staten op 10 september, ter gelegenheid van de opening van het zittingsjaar 2019-2020, waren de leden en secretaris hierbij aanwezig.

Gelegenheid: Opening van het zittingsjaar 2019-2020
Datum: 10 september 2019
Deelnemers: mr. Frederick Nuboer, CAMS, Lay-Hing de Kort-Yee Msc., drs. Mary Ann de Jong-Curet en mr. Rick C. Samuels

Op 26 november heeft de Algemene Rekenkamer de bevindingen uit het onderzoek over Publiek Private Samenwerking; een onderzoek naar het contractbeheer en de informatievoorziening bij de projecten Green Corridor en Watty Vos Boulevard tijdens een gesloten bijeenkomst van de Staten gepresenteerd. Bij deze gelegenheid heeft de heer Dr. C. von Monfort gesproken over internationale vergelijkingen en resultaten uit PPS projecten.

Financieel beheerdagen CFT

Op 10 en 11 juni hebben de ambtelijke financieel beheerdagen, georganiseerd door het College financieel toezicht (CFT), in Curaçao plaatsgevonden. Aan deze financieel beheerdagen hebben de landen Curaçao, Sint Maarten en Aruba deelgenomen. Het doel van deze financieel beheerdagen was het uitwisselen van ideeën, ervaringen en knelpunten en dilemma's tussen de landen over de ontwikkelingen in het financieel beheer. Naar aanleiding hiervan zijn verschillende discussies gevoerd over de positieve ontwikkelingen, de uitdagingen van elk land en de rol van de CFT in deze. De Algemene Rekenkamer heeft met twee medewerkers deelgenomen aan deze bijeenkomst.

Congres CAROSAI

De *Caribbean Organisation of the Supreme Audit Institution* (CAROSAI) is op 7 augustus 1988 in Trinidad and Tobago opgericht. De organisatie bestaat uit leden-rekenkamers van 23 landen in de Caribische regio. Tussen 23 en 27 juni 2019 is haar XI Carosai congres georganiseerd in Georgetown, Guyana. Namens de Algemene Rekenkamer hebben de heer mr. Frederick Nuboer, CAMS en de heer mr. Rick Samuels dit congres bijgewoond.

Het thema van het congres was *Vision of Performance; for Relevance and Success*. Het doel van het congres was om:

- een waardevolle gelegenheid beschikbaar te stellen aan de participerende rekenkamers, belanghebbende en bestuurders;
- opgelopen ervaringen met anderen te delen en daarmee effectieve bijdragen te kunnen leveren;
- onderzoeksmethodieken te ontwikkelen van een hoger kwaliteit;
- het verbeteren van de relatie tussen rekenkamers en belanghebbenden om een effectiever onderzoeksresultaat te bereiken.

Op woensdag 26 juni 2019, tijdens de CAROSAI'S tweede plenaire sessie is een verkiezing gehouden onder de leden van deze organisatie. De nieuwe voorzitter van CAROSAI en drie nieuwe bestuursleden, om zitting te nemen in het bestuur, zijn gekozen en bestaan uit:

- dhr. Deodat Sharma - voorzitter van CAROSAI, Auditor General van Guyana
- dhr. Frederick Nuboer - lid van het bestuur van CAROSAI, waarnemend voorzitter van de Algemene Rekenkamer van Aruba;
- mw. Heather Thomas - lid van het bestuur van CAROSAI, Auditor General van Bermuda
- mw. Sandra Stephens Malcolm- lid van het bestuur van CAROSAI, Auditor General van Turks and Caicos Islands.

Aruba is tijdens het congres voorgedragen om in het kalenderjaar 2022 de voorzitterschap van de CAROSAI voor 3 jaren over te nemen.

Bijeenkomst United Nations

Op 22 en 23 juli 2019 vond plaats een bijeenkomst in New York met het thema: *Supreme Audit Institutions making a difference: "Auditing the implementation of the Sustainable Development Goals"*. Deze bijeenkomst werd georganiseerd door de United Nations Department of Social and Economic Affairs (UNDESA) en de INTOSAI Development Initiative (IDI).

Gelegenheid: Bijeenkomst United Nations
Datum: 22 t/m 23 juli 2019
Deelnemers: Lay-Hing de Kort-Yee Msc. en Leonard Koolman Msc.

De bijeenkomst bood de gelegenheid om in kaart te brengen en te evalueren de drie jaar ervaring die opgedaan is in het doen van Sustainable Development Goals (SDG)-performance audit en hoe landen zich voorbereiden voor het implementeren van de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDGs). Elk land deelt hun ervaringen bij het doen van SDG audit en er was ruimte voor vragen te stellen en opmerkingen te plaatsen op het thema van SDG audit. Belangrijke punten betreffen de samenwerking tussen de rekenkamers en anderen instituten, voor het versterken van SDG audit waarbij de burger centraal staat en om een contributie te doen aan de realisatie van SDGs.

Werkbezoek Nederland

In september 2019 heeft de Algemene Rekenkamer een werkbezoek gedaan in Nederland. Dit werkbezoek was onder andere bedoeld als een kennismaking voor de nieuw aangetreden secretaris van de Algemene Rekenkamer, alsook het bevestigen van de contacten en werkverbanden met de verschillende instanties, zoals de Algemene Rekenkamer Nederland en de Rekenkamer Rotterdam. Gedurende dit werkbezoek is tevens een bezoek gedaan aan de Raad van State, met bespreking met mw. mr. M. F. Schwengle, Arubaanse lid binnen de Raad van State. Met dhr. Dr. C. von Monfort, projectleider bij het onderzoek PPS, vond een voortgangsoverleg plaats inzake het verloop en bevindingen van het onderzoek.

XXIII Congres INCOSAI Rusland

Van 23 tot en met 27 september 2019, vond in Moscow het drieëntwintigste congres van INTOSAI plaats met twee hoofdthema's, SDG's 2030 en Big Data. Specifieke onderwerpen van relevantie zijn het opzetten van onderzoeksmethode, met concrete resultaten uit verrichte onderzoeken, naar SDG's.

Tevens zijn extensief aan bod gekomen het belang van macro data inclusief e-government gerelateerd aan het versterken van accountability, door overheid-breed auditonderzoeken te verrichten.

Gelegenheid: XXIII Congres INCOSAI
Datum: 23 t/m 27 september 2019
Deelnemers: mr. Frederick Nuboer, CAMS, Lay-Hing de Kort-Yee Msc., drs. Mary Ann de Jong-Curet en mr. Rick C. Samuels

Kennismaking bezoek vertegenwoordiger Nederland

Op 2 oktober 2019 vond ten kantore van de Vertegenwoordiger van Nederland een kennismakingsgesprek plaats met de plaatsvervangend vertegenwoordiger, dhr. Abrahams, waarbij onder andere werd gesproken over goede samenwerking, versterking van bestaande organen en het belang van de rol van de Rekenkamer voor de samenleving.

Publieke presentatie

Op 26 november 2019 heeft de Algemene Rekenkamer bij het Archeologisch Museum Aruba (AMA) de bevindingen uit het onderzoek over Publiek Private Samenwerking; een onderzoek naar het contractbeheer en de informatievoorziening bij de projecten Green Corridor en Watty Vos Boulevard openbaar gemaakt aan de media met uitnodiging van publiek en de meest direct bij betrokken Bureaus van ministers, directies en diensten bij deze projecten.

Gelegenheid: Presentatie bevindingen uit onderzoek PPS
Datum: 26 november 2019
Foto: dr. Cor van Montfort en Miriam de Cuba

De presentatie is verzorgd door de heer dr. Cor van Montfort, die de Algemene Rekenkamer heeft ondersteund bij de opzet, uitvoering en rapportage van het onderzoek naar publiek-private samenwerking. De heer Van Montfort is werkzaam bij de Vrije Universiteit Amsterdam en de Onderwijsraad in Nederland. Hij is bijna 24 jaar werkzaam geweest bij de Algemene Rekenkamer Nederland en was daar onder andere afdelingshoofd van de afdeling Publiek-private sector. Loopbaanontwikkeling

2.3 Loopbaanontwikkeling

Het continu scherp houden van reeds bestaande kennis en het aanleren van nieuwe competenties zijn voor de onderzoekscapaciteiten van het Secretariaat van groot belang. In 2019 is de Persoonlijke Ontwikkelingsplan (POP) traject voortgezet en vanaf 2020 in uitvoering. Hiermee wordt gelijk een van de kritische succesfactoren de aandacht gegeven. In 2020 zal het POP-traject worden afgerond en wordt aan de individuele ontwikkelingen nadere invulling gegeven. In 2019 heeft het personeel de onderstaande cursussen bijgewoond.

Workshop Integriteit: Moreel Beraad

In januari hebben vijf medewerkers van de Algemene Rekenkamer meegedaan aan de workshop Integriteit Moreel Beraad. Deze workshop werd gefaciliteerd door 3Masters Opleidingen B.V. voor de Raad van Advies, de Griffie van de Staten, de Centrale Accountantsdienst samen met de Algemene Rekenkamer. In deze interactieve praktijkgerichte werkvorm werd geoefend met morele oordeelsvorming in de vorm van moreel beraad. Het doel van deze workshop was om te leren over de eigen professionele verantwoordelijkheid als medewerker van de eigen organisatie en te vertrouwen op het eigen morele kompas en op basis daarvan te handelen. Tijdens de workshop is een van de leerdoelen, zich bewust te zijn van de eigen integriteit met betrekking tot de dagelijkse werkzaamheden alsook de waarde leren inzien van regulier overleg met collega’s over morele dilemma’s en het belang om deze morele dilemma’s bespreekbaar te maken.

Cursus: Evidence Gathering and Analysis Workshop

De SAI Guyana samen met de Canadian Audit and Accountability Foundation (CAAF) hebben een cursus georganiseerd in juni 2019, waarbij één onderzoeker heeft deelgenomen. Deze cursus was gericht op het gebruik van bewijstechnieken in een doelmatigheidscontrole (performance audit). Het verzamelen van gegevens en analyses was gericht op het toepassen van de International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAI) die gelden bij doelmatigheidsonderzoeken.

Cursus Perfect Nederlands

Het is van groot belang dat kennis op peil blijft en bevorderd wordt. Sinds september 2019 zijn er 2 onderzoekers bezig met een cursus Perfect Nederlands. De cursus besteedt aandacht aan spelling, grammatica, spreekvaardigheid en leesvaardigheid. De cursus wordt georganiseerd door de Caribbean Academy of Business en duurt 1 jaar. Beide onderzoekers hebben per 22 juni 2020 de cursus succesvol afgerond.

Training Project Management

Gelegenheid: Uitreiking certificaat
Datum: 16 januari 2020
Deelnemers: Jairmin Lopez-Tromp, Miriam de Cuba, Jourrenn Henriquez, Eliana Croes, Mary Ann de Jong-Curet, Melissa Thijsen-Rasmijn, Rubicela Duijm-Wever en Leonard Koolman

In het kader van het blijven ontwikkelen van haar personeel hebben acht medewerkers een training van project management gevolgd. Gedurende deze training hebben de medewerkers geleerd om projectplanningen op te zetten met behulp van afbraakstructuur, andere planningshulpmiddelen en met inachtneming van risico's en budgetten. Het is belangrijk voor de Algemene Rekenkamer dat onderzoeken zo efficiënt mogelijk kunnen worden uitgevoerd, beheerd en dat de resultaten hiervan ook leiden tot het behalen van de strategische doelen van de Algemene Rekenkamer, waaronder het bijdragen aan het beter functioneren van het openbaar bestuur. Het programma bestond uit vijf sessies van 2½ uren en werd afgesloten met een schriftelijke toets. Alle medewerkers hebben met succes deze training afgerond.

Cursus Certified Anti-Money Laundering Specialist (CAMS)

In het kader van verdere ontwikkeling heeft de heer mr. F. Nuboer de cursus Certified Anti-Money Laundering Specialist gevolg en met goed gevolg afgerond.

2.4 Onderzoeksactiviteiten

Voor het dienstjaar 2019 heeft de Algemene Rekenkamer drie rapporten gepubliceerd[3]. Het rapport over de Jaarrekening 2018 is gedurende 2019 niet uitgebracht vanwege opgelopen vertraging. Het rapport inzake het onderzoek naar de jaarrekening van het Land over het dienstjaar 2018 had uiterlijk 23 december 2019 aan de minister van Financiën, Economische Zaken en Cultuur aangeboden moeten worden. Echter, de oplevering liep vertraging op voornamelijk vanwege twee factoren, namelijk, geconstateerde fouten in de Jaarrekening 2018 en vertraging bij het ontvangen van ambtelijke reacties, in het kader van het hoor- en wederhoor proces. Bij schrijven van 18 december 2019, kenmerk 0650/19.284, heeft de Algemene Rekenkamer de betrokken minister hierover geïnformeerd, met afschrift aan de Gouverneur, de Staten en de minister-president.

Gedurende 2019 heeft de Algemene Rekenkamer twee Focusonderzoeken verricht. Een Focusonderzoek kenmerkt zich door een beperkte scope met een specifieke vraagstelling. De resultaten van het onderzoek worden gepresenteerd in een rapport met feitelijke bevindingen. Omdat het rapport geen conclusies of aanbevelingen bevat, vindt geen bestuurlijke afstemming plaats maar wel een ambtelijke afstemming. Het rapport wordt daarna aan de verantwoordelijke ministers en aan de Staten gepresenteerd. Met focusonderzoeken beoogt de Algemene Rekenkamer de Staten op een effectieve manier van feitelijke bevindingen te voorzien, die de Staten als hulpmiddel kunnen dienen om hun controletaak nader uit te oefenen.

3 *In bijlage 1 worden de samenvatting van het uit gebrachte onderzoeken gepresenteerd.*

Een belangrijk onderdeel van het onderzoeksprogramma van de Algemene Rekenkamer is het doorlopend monitoren van ontwikkelingen van alle ministeries. Deze monitoring leidt tot onderzoeksonderwerpen en de uitwerking van onderzoeksvoorstellen, welke worden aangeboden aan de Algemene Rekenkamer. Onderstaand wordt eerst ingegaan op de gepubliceerde rapporten in 2019, waarna het monitoringsproces nader wordt toegelicht. Alle rapporten van de Algemene Rekenkamer zijn digitaal beschikbaar via *www.rekenkamer.aw*.

Focusonderzoek: Zicht op subsidie

De Algemene Rekenkamer heeft een focusonderzoek verricht naar het subsidieproces dat, sinds 2016, een nieuw subsidiestelsel (de outputsubsidie) kent. Op 6 november 2019 is het rapport uitgebracht. In haar rapport Zicht op subsidie geeft de Algemene Rekenkamer inzicht in de nodige controles en het toezicht op de subsidieverstrekking zoals deze vanaf 2016 door het Land zijn geïmplementeerd. Hierbij wordt de focus gelegd op de specifiek ingebouwde toezicht- en controlemomenten en instrumenten. Door hier inzicht te geven, hoopt de Algemene Rekenkamer te kunnen bijdragen aan het verbeteren van het subsidieproces naar een optimalisering van de output. Op deze manier wenst de Algemene Rekenkamer bij te dragen aan het ontwikkelen van doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen, hetgeen in lijn ligt met de SDG-doelstelling 16.6. Samenvattend zijn de bevindingen van het onderzoek als volgt schematisch te weergeven.

Figuur 2: Bevindingen Zicht op Subsidie

In bovenstaande figuur wordt aangegeven dat voor 93% voldoet wordt aan het afleggen van verantwoording bij de aanvraag voor subsidie voor 2018. Hiervoor is uitgegaan van de vereiste zoals het CBOS bij de aanvraag heeft gehanteerd. Echter dient, conform de Subsidieverordening, bij de aanvraag voor 2018 de verantwoording over 2016 worden ingediend in plaats van de verantwoording over 2015.

Dit rapport van de Algemene Rekenkamer is digitaal beschikbaar via *www.rekenkamer.aw*. Tevens wordt een samenvatting van het onderzoeksrapport als bijlage bijgevoegd.

Overwerk bij KPA, KIA en CEA voornamelijk veroorzaakt door personeelstekort en ziekteverzuim. Nog geen concreet plan om de overwerkkosten te verlagen.

De Algemene Rekenkamer heeft een focusonderzoek verricht naar de voornaamste redenen voor overwerk uit perspectief van het Korps Politie Aruba (KPA), het Korrektie Instituut Aruba (KIA) en de Cuerpo Especial Arubano (CEA). Doel van dit onderzoek is om zowel de voornaamste oorzaken van overwerk, als het gevoerde beleid bedoeld om deze kosten te beheersen, in kaart te brengen. Op 17 december 2019 is het rapport uitgebracht. Met dit onderzoek, dat beschrijvend van aard is, wenst de Algemene Rekenkamer inzicht te geven in de voornaamste oorzaken van overwerk, zoals de onderzochte diensten dit ervaren. Hiernaast wordt de focus ook gelegd op de, door de diensten, genomen maatregelen om het overwerk te beheren. De Algemene Rekenkamer hoopt met dit onderzoek het inzicht in het thema te vergroten en de discussie over het effectief beheer op gang te brengen. Het College Aruba Financieel Toezicht (CAft) heeft in dezelfde periode als die van de Algemene Rekenkamer, onderzoek verricht naar overwerk. Er vond op ambtelijk niveau collegiaal overleg plaats over het onderzochte thema. Hieruit werd het belang van het onderzoek duidelijk. Vergeleken met het onderzoek van het CAft, richtte de Algemene Rekenkamer zich bij haar onderzoek specifiek op het KPA, KIA en de CEA. Dit focusonderzoek beperkt zich tot het presenteren van de voornaamste oorzaken voor overwerk, vanuit de invalshoek van de organisaties en hun taken.

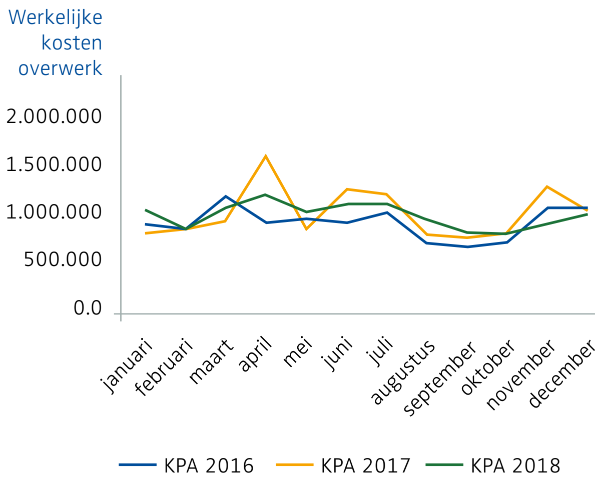
Analyse kosten overwerk en voornaamste oorzaken

Het rapport illustreert de personeelskosten bij alle drie onderzochte diensten en de ontwikkelingen in de kosten van overwerk over de afgelopen drie jaren. Alle diensten kennen diverse pieken in de kosten voor overwerk gedurende een jaar. Zo kent bijvoorbeeld het Korps Politie Aruba een stijging in overwerkvergoedingen in de maand april, namelijk vergoeding voor gewerkte uren in de carnavalsperiode. Hierna worden de kosten voor overwerk, het aantal werknemers in fulltime equivalenten en het aantal ziektemeldingen van de afgelopen vijf jaren geïllustreerd. Daarnaast toont de figuur de ontwikkeling in de kosten voor overwerk gedurende het jaar, rekening mee houdend dat overwerk twee maanden na declaratie wordt uitbetaald.

Een diepgaand onderzoek is noodzakelijk om te kunnen bepalen of er meer oorzaken ten grondslag liggen aan het overwerksaldo en of de genomen maatregelen voldoende zijn om het voorgenomen doel tot reductie van overwerk te behalen. Het rapport dient derhalve primair om de discussie rondom de overwerkvergoedingen aan te wakkeren.

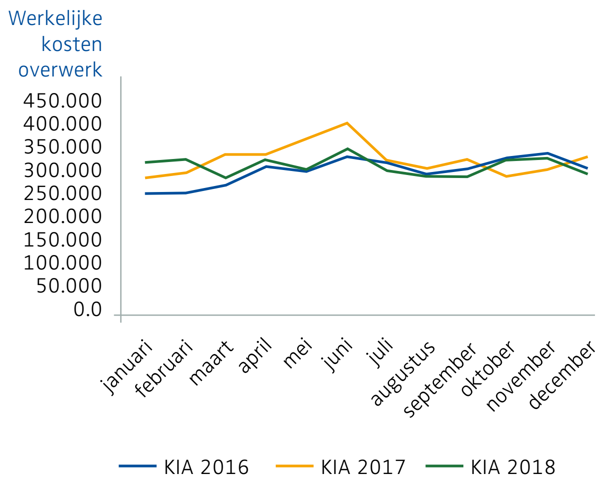
Korps Politie Aruba

Jaar	Werkelijke kosten overwerk	Aantal FTE's	Aantal ziek-meldingen
2014	9.525.877	537	2.037
2015	10.548.565	550	1.918
2016	11.571.850	566	2.251
2017	12.749.453	599	2.257
2018	12.802.348	596	2.023

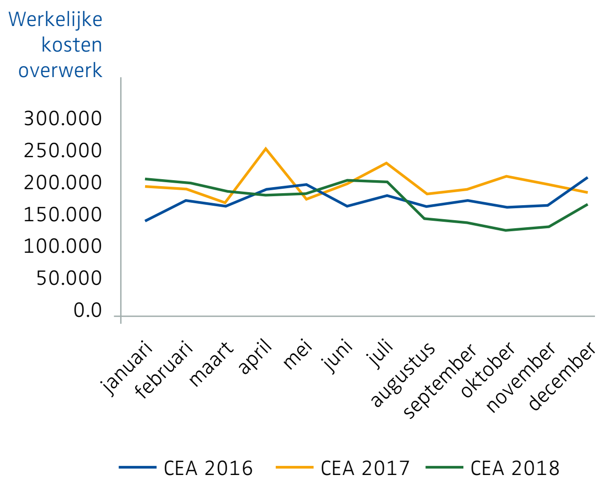
Korrektie Instituut Aruba

Jaar	Werkelijke kosten overwerk	Aantal FTE's	Aantal ziek-meldingen
2014	3.524.876	178	3.636
2015	3.416.778	171	3.303
2016	3.765.425	164	3.127
2017	4.112.016	190	2.499
2018	3.922.914	173	2.597

Cuerpo Especial Arubano

Jaar	Werkelijke kosten overwerk	Aantal FTE's	Aantal ziek-meldingen
2014	2.024.411	148	1.494
2015	2.159.462	147	1.619
2016	2.099.358	143	1.685
2017	2.413.516	140	1.861
2018	2.048.530	134	1.710

Bron: Centrale financiele administratie van het Land, DRH en SVB - bewerking Algemene Rekenkamer

Dit rapport van de Algemene Rekenkamer is digitaal beschikbaar via *www.rekenkamer.aw*. Tevens wordt een samenvatting van het onderzoeksrapport als bijlage 1 bijgevoegd.

Onderzoek Publiek Private Samenwerking: Een onderzoek naar het contractbeheer en de informatievoorziening bij de projecten Green Corridor en Watty Vos Boulevard.

Op 26 november 2019 is het onderzoek over het contractmanagement en de informatievoorziening van twee infrastructurele PPS-projecten gepubliceerd. Het ging om de projecten Green Corridor en de Watty Vos Boulevard. Het onderzoek is in juni 2019 van start gegaan en afgerond in november 2019. Er is onderzocht of partijen zich houden aan de afspraken die in het contract zijn gemaakt, of financiële risico's voldoende in beeld zijn en of de informatievoorziening aan betrokken partijen (de Staten, de verantwoordelijke minister(s), de betrokken dienstonderdelen en de aannemer) zodanig is dat zij hun verantwoordelijkheden kunnen waarmaken.

Een van de risico's was de keuze van het off balance financieren van de projecten. Naast de Green Corridor en de Watty Vos Boulevard bestaan er nog andere door het Land gekwalificeerde PPS-projecten, die ieder een eigen financiële constructie kennen. Door de off balance financiering kan een te rooskleurig beeld ontstaan van de financiële toestand van het Land. Dit is gezien de huidige financiële situatie van het Land zeer risicovol. Hoewel hier geen sprake is van Design, Build, Finance and Maintain (DBFM)-contracten, brengen ook andere vormen van publiek-private samenwerking langjarige verplichtingen met zich mee. Daarom zou de Staten ook over deze projecten periodiek geïnformeerd moeten worden over korte en lange termijn verplichtingen, risico's, budgettaire implicaties en dekkingsmiddelen.

De Algemene Rekenkamer concludeert in haar onderzoeksrapport dat het contractmanagement van de projecten op orde is, maar dat de informatievoorziening aan de Staten over financiële risico's en over de wijze waarop de projecten budgettair en financieel worden gedekt, verbeterd behoort te worden. Ook de samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de dienstonderdelen van het Land, namelijk de Dienst Openbare Werken (DOW, ministerie van Infrastructuur) en de Directie Financiën (ministerie van Financiën) kan worden verbeterd. De verbeteringen in de informatievoorziening zijn noodzakelijk, zodat de betrokkenen hun verantwoordelijkheid bij deze PPS-projecten optimaal kunnen dragen en de projecten tot een goed einde kunnen worden gebracht.

Dit rapport van de Algemene Rekenkamer is digitaal beschikbaar via *www.rekenkamer.aw*. Tevens wordt een samenvatting van het onderzoeksrapport als bijlage 1 bijgevoegd.

2.5 Monitoringsactiviteiten

Monitoringsactiviteiten omvatten onder andere het bijhouden van ontwikkelingen binnen ministeries, alsook het volgen van de uitvoering van beleidsvoornemens, welke in de Landsbegroting zijn neergelegd. Het gaat hier met name om het zich op de hoogte houden van aangegeven beleidsintenties of aangekondigde bezuinigingen; het bijhouden van resultaten van onafhankelijke onderzoeken ingesteld door een minister of onder hem ressorterende

diensten en het vergaren van informatie in brede zin bij diverse diensten en directies. Monitoringsactiviteiten vinden gedurende het hele jaar door plaats.

Op basis van vooraf vastgestelde criteria, voert het onderzoeksteam naar aanleiding van haar monitoringsactiviteiten een risicoanalyse uit, waarna mogelijke onderzoeksonderwerpen geprioriteerd en toegelicht worden ter aanbieding aan de Algemene Rekenkamer. De voorgestelde onderzoeksonderwerpen vormen een basis voor de besluitvorming in de vergadering over de te verrichten onderzoeken voor de komende jaren.

Tabel 2: Monitoren

Datum verzoek	Aan	Onderwerp	Referentie nr.	Datum reactie
15-jan-19	Minister van Financiën, Economische Zaken en Cultuur	Vragen Interim Begrotingsfonds Sociaal Crisisplan Aruba	015/19.003	31 januari 2019
06-mei-19	Bureau van minister van Algemene Zaken, Integriteit, Energie, Innovatie en Overheidsorganisatie	Verzoek om informatie op basis van artikel 31 LARA lid 4	0196/19.061-1	12 augustus 2019
06-mei-19	Minister van Financiën, Economische Zaken en Cultuur	Verzoek om informatie op basis van artikel 31 LARA lid 4	0196/19.061-2	
06-mei-19	Minister van Justitie, Veiligheid en Integratie	Verzoek om informatie op basis van artikel 31 LARA lid 4	0196/19.061-3	
06-mei-19	Minister van Toerisme, Volksgezondheid en Sport	Verzoek om informatie op basis van artikel 31 LARA lid 4	0196/19.061-4	
06-mei-19	Minister van Sociale Zaken en Arbeid	Verzoek om informatie op basis van artikel 31 LARA lid 4	0196/19.061-5	
06-mei-19	Minister van Ruimtelijke Ontwikkeling, Infrastructuur en Milieu	Verzoek om informatie op basis van artikel 31 LARA lid 4	0196/19.061-6	14 mei 2019
06-mei-19	Minister van Transport, Communicatie en Primaire Sector	Verzoek om informatie op basis van artikel 31 LARA lid 4	0196/19.061-7	5 juni 2019
06-mei-19	Minister van Onderwijs, Wetenschap en Duurzame Ontwikkeling	Verzoek om informatie op basis van artikel 31 LARA lid 4	0196/19.061-8	23 mei 2019
27-nov-19	Directie Natuur en Milieu	Verzoek tot informatie	0581/019.240	18 december 2019

Tevens is bij schrijven van 21 november 2019 een verzoek, van 20 augustus 2019, gericht aan de Staten inzake behandeling onderzoeken Algemene Rekenkamer gerappelleerd. De Algemene Rekenkamer heeft ultimo 2019 nog geen schriftelijke reactie van de Staten mogen ontvangen, waardoor op 6 juli 2020 dit verzoek nogmaals werd gerappelleerd.

De Algemene Rekenkamer hecht veel waarde aan de behandeling van haar rapporten door de Staten.

2.6 Overige Werkzaamheden

De Algemene Rekenkamer verricht behalve onderzoeken, als haar primaire proces, andere werkzaamheden die intern of extern van aard zijn.

2.6.1 Externe Werkzaamheden

Gedurende 2019 is in het kader van de Commissie versterking democratisch bestel (CVDB) verder gewerkt aan een concept memorie van toelichting op een in 2018 geconcipieerd concept-ontwerp Landsverordening Algemene Rekenkamer, waarin de wettelijke verzelfstandiging van de Algemene Rekenkamer wordt geregeld. Dit concept ligt bij de DWJZ voor commentaar, om vervolgens in de CVDB behandeld te worden.

Gedurende 2019 is de commissie zes (6) keer bij elkaar gekomen. De werkzaamheden van de commissie worden in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 3: Werkzaamheden commissie

Productie	Inhoud	Status	Bijzonderheden
Staatsregeling Tranche 1	Herformulering bepalingen RvA, constitutionele basis Ombudsman en verplichting tot houdbare overheidsfinanciën	Advies RvA	Twee-derde meerderheid Staten vereist.
Staatsregeling Tranche 2	Herformulering bepalingen inzake de Staten	Met de Staten te bespreken.	0196/19.061-1
Staatsregeling Tranche 3	Herformulering bepalingen inzake de AR	Ontwerpfase. Zo mogelijk wordt AR meegenomen in Tranche 2	Bewilliging RMR vereist.
Landsverordening RvA	Geheel nieuwe landsverordening incl. begrotingskamer	Directie Wetgeving: opstelling nader rapport.	
Landsverordening AR	Geheel nieuwe landsverordening	AR zelf een ontwerp opgesteld en aan de DWJZ aangeboden.	
Landsverordening Ombudsman	Initiatief-landsverordening	Bij RvA voor advies.	
Landsverordening houdbare overheidsfinanciën	Landsverordening ter vervanging van de Landsverordening Aruba financieel toezicht (LAft)	Opstartnotitie noodzakelijk	
Integriteitskamer	Geheel nieuwe Landsverordening		

2.6.2 Interne werkzaamheden

Automatiseringsprojecten

In 2019 zijn ten aanzien van de waarborging op de continuïteit en productiviteit van de organisatie, investeringen gedaan op de informatie- en communicatietechnologie (ICT). Zowel de server als computers werden vervangen, door nieuw apparatuur die efficiënter zijn en groter capaciteit beschikken. Het hele project werd gedaan met ondersteuning van de Directie Informatievoorziening en Automatisering (DIA).

Het Secretariaat van de Algemene Rekenkamer streeft tevens zoveel mogelijk papierloos te werken, door extra monitoren aan te schaffen voor de onderzoeksteams en door automatiseringsprogramma te gebruiken voor de interne (financiële) administratie, projectbeheer, urenverantwoording en overige werkprocessen. Voor de Algemene Rekenkamer zijn investeringen in ICT noodzakelijk aangezien beter ICT, zorgt voor meer efficiëntie en hoger productiviteit.

In 2020 zal een nieuw document managementsysteem -Decos/JOIN- worden geïnstalleerd. De Algemene Rekenkamer ontvangt dagelijks een groot hoeveelheid documentatie, zoals Landsbesluiten, ministeriele beschikkingen en andere documenten, die registratie behoeven. Decos/JOIN zal het proces van postregistratie optimaliseren en meer toegankelijk maken bij het verrichten van onderzoeken.

De in 2018 aangegane verplichtingen ten behoeve van ICT investering, betrof 12 computers, 24 monitors, 3 laptops, servers, server rack, back-up en bekabeling, die gedurende 2019 werd opgeleverd voor een totaal bedrag van Afl. 95.038,07.

3 Financiële verantwoording

De Algemene Rekenkamer wenst zichzelf aan een financial review te onderwerpen voor wat betreft haar financiële administratie over 2019 net als de jaren daarvoor. De Algemene Rekenkamer beoogt hiermee de benodigde stappen te kunnen zetten om in de toekomst een goedgekeurd financieel verantwoordingsdocument te mogen presenteren. De resultaten van deze financial review is als bijlage 2 aan dit jaarverslag gevoegd.

De Algemene Rekenkamer heeft een accountantskantoor ingehuurd om specifieke werkzaamheden te verrichten, waarbij mogelijke knelpunten en tekortkomingen in de interne beheersing van de organisatie worden geïdentificeerd, die het uitvoeren van een accountantscontrole resulterende in een goedkeurende accountantsverklaring bij de financiële verantwoording van de Algemene Rekenkamer zouden kunnen bemoeilijken. Gedurende 2019 heeft de accountant zijn feitelijke bevindingen over het dienstjaar 2018 uitgebracht. Hierna wordt allereerst stil gestaan aan de feitelijke bevindingen over het dienstjaar 2018, gevolg door de ontwikkelingen over 2019.

Feitelijke Bevindingen

"De administratie van de Algemene Rekenkamer wordt in principe verzorgd door Directie Financiën. De Rekenkamer heeft de bevoegdheid om zelfstandig inkooporders te maken en waarna deze verplichtingen in de financiële administratie van de Rekenkamer verwerkt worden. Bepaalde andere kosten, zoals salariskosten, interne doorberekeningen etc. worden door de Directie Financiën zelfstandig ten laste van de Rekenkamer verwerkt. De Rekenkamer kan ten aanzien van deze kosten geen eigen controle uitvoeren. Bepaalde verplichtingen die juridisch afdwingbaar zijn, worden niet in de financiële administratie van de Rekenkamer verwerkt.".

Ontwikkelingen en stand van zaken 2019 naar aanleiding van de Feitelijke Bevindingen 2018

<u>Financiële verantwoording</u>

"Conform artikel 8, lid 2, van de Landsverordening Algemene Rekenkamer Aruba heeft het lid dat de voorzittersfunctie waarneemt recht op een additionele vergoeding van Afl. 1.000 per maand. Per ultimo 2018 is het verschuldigd bedrag aan achterstallige renumeratie circa Afl. 47.000."

Per ultimo december 2019 is het verschuldigd bedrag aan achterstallige renumeratie opgelopen tot Afl. 59.000. Per ultimo 2019 is het Landsbesluit nog niet geformaliseerd, waardoor in de initiatiefontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Algemene Rekenkamer voor het dienstjaar 2020, rekening wordt gehouden met deze juridisch afdwingbare verplichting.

Salarissen

"De Algemene Rekenkamer krijgt niet vooraf de maandelijkse salarisberekeningen ter controle en goedkeuring. Hierdoor is er geen controle op de salarisuitbetalingen mogelijk door de Rekenkamer en ook niet door een externe accountant. Uitsluitend aan de hand van

de loonstrookjes van de medewerkers die dit vrijwillig aan de administratieve medewerker verstrekken, kan de Rekenkamer nog enigszins controleren of de geboekte salariskosten juist zijn".

Boekingsverschillen:

- Foutieve boekingen Vergoedingen (4105)

De twee meest recent benoemde leden van de Algemene Rekenkamer, dhr. mr. R. Samuels respectievelijk mw. drs. L.H. de Kort-Yee, ontvangen een vergoeding (renumeratie) van Afl. 3.000 per maand. Deze vergoeding wordt binnen de centrale financiële administratie van het Land abusievelijk onder kostensoort 4101 e.a. verantwoord, terwijl deze kosten Vergoedingen (4105) betreffen. Per 10 juli 2020 zijn de correcties door Directie Financiën doorgevoerd.

- Ter beschikkingstelling successievelijk verzoek overplaatsing per 1 oktober 2019 van een projectleider.

De personeelskosten van betrokkene drukken tot heden op de begroting van de Algemene Rekenkamer terwijl binnen de initiatiefontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Algemene Rekenkamer voor het dienstjaar 2020, rekening is gehouden met de formele overplaatsing van betrokkene die per 1 oktober 2019 zou geschieden, na een terbeschikkingstelling vanaf 1 oktober 2018 aan het ministerie van Algemene Zaken, Integriteit, Overheidszorg, Innovatie en Energie.

Overdracht respectievelijk Huur(overeenkomst) gebouw

"Het perceel gelegen aan de Wilhelminastraat 6/Zoutmanstraat 9 is conform de Comptabiliteitsverordening 1989 formeel nog niet overgedragen aan de Stichting Monumentenfonds Aruba (SMFA). Hierdoor kan de rechtmatigheid van de maandelijkse huurbetalingen aan de SMFA in twijfel worden getrokken. Conform artikel 8 van de huurovereenkomst is de SMFA verplicht op haar kosten het gehuurde te verzekeren en verzekerd te houden tegen brandschade. Wij hebben niet kunnen vaststellen dat het gehuurde tegen brandschade is verzekerd".

Recentelijk heeft de Algemene Rekenkamer het advies van de DWJZ omtrent de overdracht van het gebouw aan SMFA mogen ontvangen.

Advies DWJZ inzake overdracht gebouw Algemene Rekenkamer aan SMFA

De DWJZ constateert dat gebruik is gemaakt van de Landsverordening uitgifte terreinen (LUE) om de overdracht bij notariële akte te regelen. Tevens constateert de DWJZ dat tegen een lage taxatiewaarde en met terugwerkende kracht een verrekening is toegepast. Na verloop van tijd is geen reparatiewetgeving meer mogelijk, zeker gelet op de intentie toentertijd van het Land.

Concept nieuwe huurovereenkomst gebouw Algemene Rekenkamer

Per 31 december 2019 dient de bestaande huurovereenkomst te verlopen. Ultimo 2014 is een huurovereenkomst aangegaan met een looptijd van 5 jaar, met de mogelijkheid tot verlenging met nog 5 jaar. Deze bepaling binnen de bestaande huurovereenkomst is in strijd met artikel 22, tweede lid, van de Comptabiliteitsverordening 1989 (CV 1989), tenzij geregeld met machtiging verkregen bij landsverordening. Zulks een machtigingsverordening is tot heden niet vastgesteld noch ontworpen. Vandaar dat ingaande 1 januari 2020 een nieuwe huurovereenkomst zal moeten worden aangegaan met een looptijd van vijf (5) jaar, conform de CV 1989.

3.1 Begrotingsuitvoering

De Landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Algemene Rekenkamer voor het dienstjaar 2019 is op 20 december 2018, bij AB 2018 no. 79, afgekondigd. In deze begroting heeft de Algemene Rekenkamer een aantal belangrijke voorwaarden genoemd voor het goed functioneren van de Algemene Rekenkamer. Een degelijke bemensing en een efficiëntere aannameprocedure voor personeel is hier voorbeeld van.

In tabel 4 worden de (voorlopige) gerealiseerde cijfers[4] betreffende de begrotingsuitvoering over het dienstjaar 2019 samengevat. Onderstaande cijfers zijn met de Directie Financiën afgestemd en zijn beide financiële administraties per 10 juli 2020 aangesloten. Echter, er kunnen nog wijzigingen optreden gelet op het feit dat de centrale financiële administratie van Land (lees Directie Financiën) nog niet definitief is afgesloten. De Jaarrekening van het Land Aruba over het dienstjaar 2019 zal naar verwachting van de minister belast met Financiën, bij aanvang van de laatste kwartaal van 2020 opgeleverd kunnen worden.

Tabel 4: Gerealiseerde cijfers 2019

Post	Omschrijving	Gerealiseerd 2019	Begroting 2019	Onder en (over) benutting	Gerealiseerd 2018
Kosten (in Afl.)					
4100	Salarissen en sociale lasten	990.601	1.281.000	290.399	968.378
4200	Werkgeversbijdragen	240.299	307.400	67.101	234.968
4300	Goederen en diensten	861.454	892.600	31.146	836.834
4600	Overdrachten aan regeringen en internationale instellingen	1.865	5.000	3.135	1.865
4700	Verrekeningen, bijdragen en afschrijvingen	133.994	134.000	6	76.950
	Totaal	2.228.213	2.620.000	391.787	2.118.995
Kapitaal uitgaven (in Afl.)					
6000	Aankoop duurzame goederen	0	0	0	165.349
	Totaal	0	0	0	165.349
	Totaal	2.228.213	2.620.000	391.787	2.284.344

Uit de tabel kan worden herleid dat de begroting van de Algemene Rekenkamer met Afl. 391.787 oftewel 15%, is onderschreden. Onderstaand worden de afwijkingen ten opzichte van de begroting nader toegelicht.

4 *Deze bedragen zijn afgestemd met de Directie Financiën maar zijn aan wijzigingen onderhevig, aangezien het boekjaar 2019 per 10 juli 2020 nog niet definitief is afgesloten, door Directie Financiën.*

3.2 Toelichting op de begrotingsuitvoering

4100 / 4200 Salarissen, vergoedingen, sociale lasten en werkgeversbijdragen

Zoals eerder is aangegeven, zijn er bij het Secretariaat van de Algemene Rekenkamer een aanmerkelijk aantal vacatures. Bij de opstelling van de begroting voor 2019 is uitgegaan van de invulling van deze vacatures. In de ramingen voor personeelskosten is tevens rekening gehouden met de waarnemingstoelage aan het lid, dat de functie van voorzitter van de Algemene Rekenkamer waarneemt als van het personeelslid dat de functie van secretaris heeft waargenomen. Voor het dienstjaar 2019 is, behalve de functie van secretaris, het niet gelukt deze vacatures in te vullen. Het is tevens niet gelukt om de waarnemingstoelages te kunnen formaliseren successievelijk ten laste van 2019 uit te betalen. De totale onderbesteding betreft Afl. 357.500 oftewel 22,2% van de categorieën personeelskosten.

4300 Goederen en diensten

De onderbesteding in deze categorie is in 2019 een bedrag van Afl. 31.146 oftewel 3,5%. De onderbesteding betreffen diverse posten, waaronder de hoogste onderschrijding bij Schrijf- en bureaubehoeften met een bedrag van Afl. 2.814, werving personeel met Afl. 2.771 en Onderhoud gebouwen en installaties met een onderschrijding van Afl. 2.125.

6000 Aankoop duurzame goederen

In 2019 heeft de Algemene Rekenkamer geen investeringen begroot, vanwege de in 2018 aangegane investeringsverplichtingen om haar computerapparatuur te vervangen. In 2018 was het niet meer mogelijk deze investering uit te stellen.

Bijlage 1: Samenvatting uitgebrachte onderzoeksrapporten

Focusonderzoek: Zicht op subsidie

De Algemene Rekenkamer heeft een focusonderzoek verricht naar het subsidieproces dat, sinds 2016, een nieuw subsidiestelsel (de outputsubsidie) kent. In november 2019 is het rapport uitgebracht.

Subsidie

Subsidie wordt verstrekt op grond van de Subsidieverordening instellingen van openbaar nut (AB 1990 no. GT 34), zoals gewijzigd bij AB 1997 no. 34 en AB 1999 no. 37, verder genoemd Subsidieverordening 1990. De regering heeft per 1 januari 2016 een nieuw subsidiestelsel geïntroduceerd, samen met de instelling van het Coördinatiebureau Overheidssubsidies (CBOS), dat beoogt het subsidieproces en de hiermee gemoeide kosten beter te beheren. Dit nieuw subsidiestelsel is in het handboek Overheidssubsidies Aruba 2016-2017 beschreven. Het onderzoek van de Algemene Rekenkamer richt zich op de subsidieverstrekking over het dienstjaar 2018.

Doel van het onderzoek

De Algemene Rekenkamer wenst met dit onderzoek licht scheppen op het subsidieproces, door inzicht te geven in de naleving van het nieuw geïmplementeerde subsidieproces. Dit onderzoek heeft zich beperkt tot het verkrijgen van inzicht in de toepassing van de geïmplementeerde controles en toezicht op de subsidieverstrekking bedoeld als waarborging van de rechtmatig-, doelmatig- en doeltreffendheid van de verstrekte subsidies.

Het Land Aruba (het Land) heeft in het jaar 2018 Afl. 59,6 miljoen (28%) subsidie aan instellingen van openbaar nut, niet zijnde onderwijs, vervoer of ten behoeve van huur, verstrekt. Subsidie wordt verstrekt om bepaalde activiteiten te verrichten, die bijdragen aan de verwezenlijking van beleidsdoelen van het Land, welke zonder subsidie niet of niet geheel gerealiseerd zouden worden. Het subsidieproces kent inherente risico's, zoals risico's van misbruik en oneigenlijk gebruik van subsidiegelden, met als gevolg dat het verstrekte subsidiegeld niet doelmatig, doeltreffend of rechtmatig wordt besteed. Vandaar dat het van belang is dat in het subsidieproces controlemomenten en toezicht zijn ingebouwd en dat deze consistent worden uitgevoerd of toegepast.

Subsidiekosten 2018

Ministeries/ Beleidsdirecties	Aantal stichtingen	Algemene subsidie		Projectsubsidie	
		Begroot	Werkelijk	Begroot	Werkelijk
Ruimtelijk Ontwikkeling, Infrastructuur & Milieu					
Directie Natuur en Milieu	1	2.442.200	2.442.200	-	-
Toerisme, Volksgezondheid & Sport					
Directie Volksgezondheid	6	26.821.900	26.821.900	226.200	226.200
Instituto Biba Saludabel y Activo	4	2.183.700	2.183.700	2.950.000	2.950.000
Bureau Ondersteuning Verslavingszorg	2	1.545.800	1.545.800	-	-
Sociale Zaken & Arbeid					
Directie Sociale Zaken	27	16.591.600	17.579.228	1.402.900	1.350.700
Dienst Huur- en Consumentenzaken	1	109.800	109.800	-	-
Justitie, Veiligheid & Integratie					
Directie Voogdijraad	3	1.576.700	1.576.700		
Financiën, Economische Zaken & Cultuur					
Directie Cultuur Aruba	4	1.978.600	1.978.600	809.700	809.700
Totaal	48	53.250.300	54.237.928	5.388.800	5.336.600

Het naleven van het subsidieproces

Binnen het beschreven subsidieproces zijn er diverse momenten ingebouwd, waarop controle of bepaalde toetsing dienen te worden uitgevoerd. Deze momenten dienen om de doelmatigheid, doeltreffend en rechtmatigheid van de subsidie te waarborgen. Het subsidieproces bestaat uit de fases van:

- voorindiening,
- aanvraag,
- formeel en inhoudelijk toetsing,
- toekenning en uitbetaling,
- monitoring en
- eindverantwoording.

In het rapport wordt per fase binnen het proces weergegeven in hoeverre de procedure, zoals vastgelegd in het handboek, daadwerkelijk worden nageleefd. Hiervoor is een deelwaarneming gedaan van 15 subsidieaanvragen, die ruim 89% van de totale verstrekte subsidies, zijnde Afl. 59.574.528, aan instellingen in 2018 verantwoorden.

Cruciaal voor de output gerichte subsidie, is het bestaan van een programma van eisen. In het programma van eisen worden alle inhoudelijke criteria en normen, waaraan het te leveren eindresultaat door de gesubsidieerde instellingen moeten voldoen, eenduidig omschreven. Het programma van eisen is gebaseerd op beleidsdoelen van het desbetreffende ministerie en is een belangrijk gereedschap voor nadere toetsing en controle in de verdere fases van het subsidieproces. Daarom is dit de belangrijkste vereiste in de voor-indieningsfase. De Algemene Rekenkamer constateert dat voor 87% van de onderzochte subsidieaanvragen geen programma van eisen bestaan.

Bij de subsidieaanvraag dienen de activiteiten, ter behalen van de beoogde doelen van de gesubsidieerde instellingen, te worden getoetst aan het betreffende programma van eisen. Aan de hand hiervan worden de voorwaarden voor de subsidietoekenning afgesproken en vastgelegd in het landsbesluit voor toekenning van de subsidie. De Algemene Rekenkamer constateert dat er geen inhoudelijke toetsing wordt gedaan op de subsidieaanvragen.

Gedurende de uitvoeringsfase dienen de activiteiten van de gesubsidieerde instellingen door de beleidsdirectie regelmatig te worden gemonitord. Door middel van monitoring gaat de beleidsdirectie na of de instellingen aan de afgesproken subsidieactiviteiten voldoen. Uit het onderzoek blijkt dat hoewel monitoring plaatsvindt, dit niet regelmatig gebeurt en er wordt niet gerapporteerd aan de beleidsverantwoordelijk minister.

Na elke subsidieperiode is de gesubsidieerde instelling verplicht om financiële verantwoording af te leggen aan de beleidsverantwoordelijke minister en de minister belast met financiën. Volgens de nieuwe subsidieprocedure, bevat de jaarlijkse rapportage een jaarrekening samen met het activiteitenrapport. Bij de subsidieaanvraag 2018 was de verantwoording over 2015 vereist. De Algemene Rekenkamer constateert uit de deelwaarneming dat voor 93% aan deze vereiste is voldaan. Echter dient, conform de Subsidieverordening, bij de aanvraag voor 2018 de verantwoording over 2016 te worden ingediend. Het inleveren van een activiteitenrapport bij de subsidieaanvraag 2018 was nog niet vereist, omdat het CBOS nog in overleg was met de beleidsdirecties hierover.

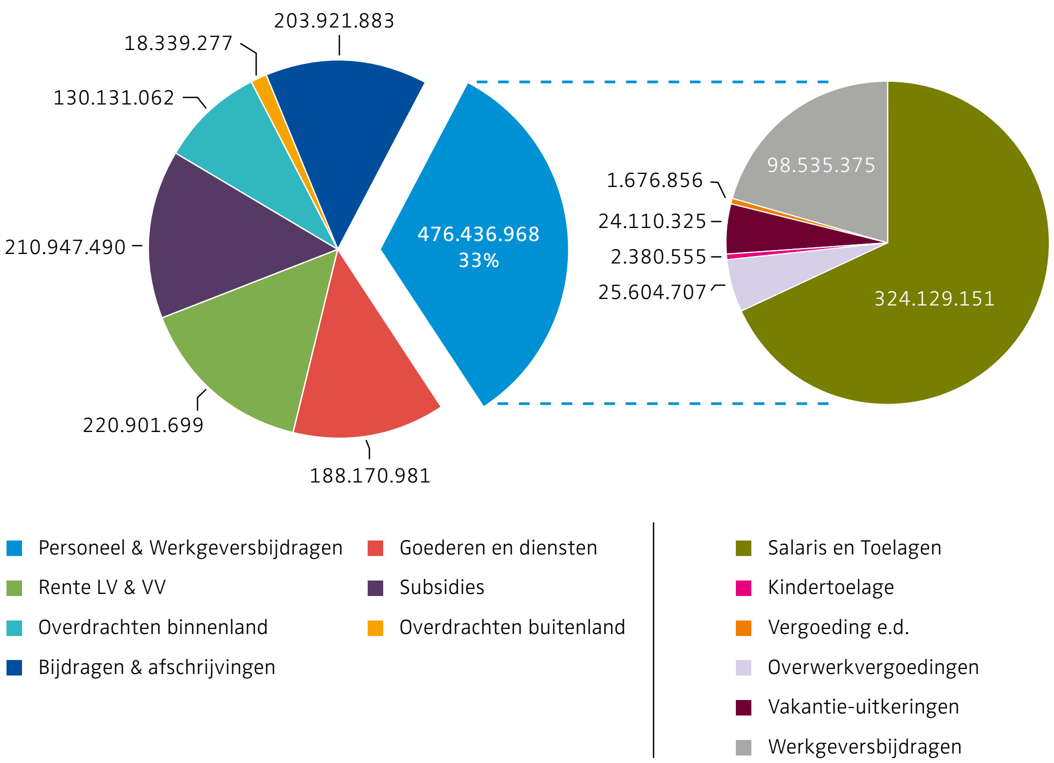
Focusonderzoek: Oorzaken overwerk uit perspectief van KPA, KIA en CEA.

De Algemene Rekenkamer heeft een focusonderzoek verricht naar de voornaamste redenen voor overwerk uit perspectief van het Korps Politie Aruba (KPA), het Korrektie Instituut Aruba (KIA) en de Cuerpo Especial Arubano (CEA). Een focusonderzoek kenmerkt zich door een beperkte scope met een specifieke vraagstelling. Doel van dit onderzoek is om zowel de voornaamste oorzaken van overwerk, als het gevoerde beleid bedoeld om deze kosten te beheersen, in kaart te brengen.

Uitsplitsing voorlopige cijfers personeelskosten ten opzichte van totale kosten begroting 2018.

Explotatierekening 2018

Uitsplitsing kosten personeel 2018

Waarom onderzoek?

Al jaren wordt de beheersing van overwerkvergoedingen door de regering als beleidsmaatregel genoemd. Dit om de grootste kostenpost van het Land, de personeelskosten, te beheersen. De afgelopen tien jaren zijn de kosten voor overwerk verdubbeld bij het KPA, het KIA en de CEA. Deze diensten hebben de hoogste kosten voor overwerk. Dit is de voornaamste reden waarom de Algemene Rekenkamer dit onderzoek heeft uitgevoerd.

Naast bovengenoemde diensten, zijn interviews gehouden met het bureau van de minister van Justitie, Veiligheid en Integratie en de Departamento Recurso Humano. Iedere dienst heeft aangegeven wat de voornaamste oorzaken voor overwerk zijn. Door de Algemene Rekenkamer zijn cijferanalyses verricht en zijn de onderliggende documenten bestudeerd.

Het College Aruba Financieel Toezicht (CAft) heeft in dezelfde periode als die van de Algemene Rekenkamer, ook onderzoek verricht naar overwerk. Er vond op ambtelijk niveau collegiaal overleg plaats over het onderzochte thema. Hieruit werd het belang van het onderzoek duidelijk.

Vergeleken met het onderzoek van het CAft, richtte de Algemene Rekenkamer zich bij haar onderzoek op het KPA, KIA en de CEA. Dit focusonderzoek beperkt zich tot het presenteren van de voornaamste oorzaken voor overwerk, vanuit de invalshoek van de organisaties en hun taken.

Voornaamste oorzaken voor toename overwerk

Zowel personeelstekort als ziekteverzuim zijn oorzaken die alle diensten hebben genoemd als voornaamste oorzaken voor overwerk. Naast personeelstekort en ziekteverzuim, hebben de diensten andere oorzaken genoemd die specifiek op hen van toepassing zijn.

Zo gaf het Korps Politie Aruba aan dat een oorzaak voor overwerk te wijten is aan activiteiten die zij naast haar basistaken uitvoert, zoals sport evenementen, religieuze optochten en andere publieke activiteiten waar de aanwezigheid van de politie wordt verwacht. Deze activiteiten worden door het KPA gecategoriseerd als oneigenlijke taken. Het rapport van de Algemene Rekenkamer benoemt ook voor de andere diensten de diverse oorzaken die zijn aangegeven.

Beleid en beheersmaatregelen ter verlaging kosten overwerk

Er bestaat nog geen concreet plan van aanpak gericht op een verlaging van de overwerkkosten bij de onderzochte diensten. Het onderwerp komt wel ter sprake tijdens vergaderingen tussen de minister en de hoofden van dienst.

Ieder dienst draagt de verantwoordelijkheid voor het nemen van de nodige (interne) beheersmaatregelen om overwerk te beheren. Iedere dienst gaf aan hoe zij de kosten en oorzaken voor overwerk beheren, hetgeen per dienst varieert. De Algemene Rekenkamer doet bij dit onderzoek geen uitspraak over het beheer van de diensten, maar noemt in het rapport wel aandachtspunten naar aanleiding van hetgeen werd aangegeven.

De Algemene Rekenkamer benadrukt dat het rapport zicht geeft in de oorzaken, zoals het ervaart wordt bij de diensten én de maatregelen die zijn genomen ter beheersing hiervan. Een diepgaand onderzoek zal moeten uitwijzen of er meer oorzaken ten grondslag liggen en in hoeverre de genomen maatregelen voor het beheer van de overwerkkosten het beoogde resultaat hebben bereikt.

Publiek Private Samenwerking: Een onderzoek naar het contractbeheer en de informatievoorziening bij de projecten Green Corridor en Watty Vos Boulevard

De Algemene Rekenkamer heeft bij twee infrastructurele PPS-projecten het contractmanagement en de informatievoorziening onderzocht. Het gaat om de projecten Green Corridor en de Watty Vos Boulevard. Er is onderzocht of partijen zich houden aan de afspraken die in het contract zijn gemaakt, of financiële risico's voldoende in beeld zijn en of de informatievoorziening aan betrokken partijen (de Staten, de verantwoordelijke minister(s), de betrokken dienstonderdelen en de aannemer) zodanig is dat zij hun verantwoordelijkheden kunnen waarmaken.

Conclusies

De Algemene Rekenkamer concludeert dat het contractmanagement van de projecten op orde is, maar dat de informatievoorziening aan de Staten over financiële risico's en over de wijze waarop de projecten budgettair en financieel[5] worden gedekt, verbeterd kan worden. Ook de samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de dienstonderdelen van het Land, namelijk de Dienst Openbare Werken (DOW, ministerie van Infrastructuur) en de Directie Financiën (ministerie van Financiën) kan worden verbeterd. De verbeteringen in de informatievoorziening zijn noodzakelijk zodat de betrokkenen hun verantwoordelijkheid bij deze PPS-projecten optimaal kunnen dragen en de projecten tot een goed einde kunnen worden gebracht.

Deelconclusie 1

Het contractmanagement is voor de onderzochte onderwerpen op orde

Na aanvankelijke aanloopproblemen bij het Green Corridor project, is het contractmanagement voor de onderzochte onderwerpen nu op orde. Zo heeft het Land er op gestaan dat het kwaliteitssysteem van de opdrachtnemer van de Green Corridor op orde zou worden gebracht. De geleerde lessen zijn door het Land meegenomen bij de aanvang van het Watty Vos Boulevard project. Daardoor is voorkomen dat zich bij dit project dezelfde startproblemen voordeden. De informatie-uitwisseling tussen de opdrachtnemers van beide projecten en het Land is voldoende om rollen en verantwoordelijkheden waar te kunnen maken.

De risico's in het contractmanagement zijn voldoende in beeld en er is een actief boetebeleid toegepast door de DOW. De uitdaging is nu om scherp te blijven op het contractmanagement en de kennis binnen de organisatie vast te houden.

5 *Hiermee wordt bedoeld dat de bekostiging, ook op de lange termijn, solide moet zijn en dient te passen binnen de budgettaire en financiële kaders van het Land.*

Deelconclusie 2

Financiële risico's bij de PPS-projecten zijn nog niet in voldoende mate afgedekt

Er bestond bij het aangaan van de PPS-projecten geen duidelijkheid over de budgettaire en financiële dekking van de kosten op lange termijn. Deze duidelijkheid is er tot op heden niet. De belasting additionele voorzieningen PPS-projecten is als tijdelijke crisisheffing geïntroduceerd en de opbrengsten zijn niet specifiek geoormerkt. Het is zaak om bij toekomstige projecten te zorgen dat informatie over de budgettaire en financiële dekking, vooral op de langere termijn, reeds voor het aangaan van de verplichting in voldoende mate aanwezig is.

Door de off balance financiering van de projecten is de schuldpositie van het Land bij aanvang boekhoudkundig niet verslechterd, maar de kosten (beschikbaarheidsvergoedingen en bijkomende kosten) zullen ook de komende 18 tot 20 jaren wel structureel op de Landsbegroting drukken. Deze zullen gedekt moeten worden via additionele inkomsten en/of besparingen. Het off balance houden van projecten verdient derhalve zorgvuldige afweging. Niet alles wat mag, is immers ook wenselijk.

Deelconclusie 3

De informatievoorziening aan de Staten is ontoereikend

De informatievoorziening aan de Staten zoals in de tussenrapportages is opgenomen, is onvoldoende toegesneden op de informatie die de Staten nodig heeft om haar taak te kunnen uitoefenen. Zo is er te veel detailinformatie aanwezig en wordt nauwelijks informatie gegeven over lange termijn (financiële) risico's en mitigerende maatregelen. De Staten wordt geen volledig inzicht in de kosten gepresenteerd noch informatie over de budgettaire en financiële dekking op lange termijn.

Deelconclusie 4

De informatie-uitwisseling tussen de betrokken dienstonderdelen kan beter

De uitwisseling van informatie tussen de dienstonderdelen van het ministerie van Infrastructuur en die van Financiën kan beter. De Directie Financiën zit momenteel in een te afhankelijke en reactieve rol. Beide diensten zouden meer gezamenlijk op kunnen trekken bij de informatievoorziening naar de Staten.

Aanbevelingen

De Algemene Rekenkamer beveelt de minister belast met Infrastructuur respectievelijk de minister belast met Financiën aan om:

- Integrale tussenrapportages voor de Staten op te stellen waarin wordt gerapporteerd over zowel de voortgang, het beheer, de kosten, budgettaire en financiële dekkingsmiddelen en financiële risico's op de korte en lange termijn. De rapportages dienen naast risico's, ook mitigerende maatregelen en een blik vooruit te bevatten. Het is belangrijk dat (het bureau van) de minister van Infrastructuur, de DOW en de Directie Financiën samenwerken bij het opstellen van deze rapportages.

- Te investeren in kennisopbouw en -behoud bij de DOW: denk hierbij aan een proactief personeelsbeleid, (bij)scholing en kennisoverdracht voor wat betreft het contractmanagement van PPS-projecten.

- Te zorgen dat de DOW ook in de toekomst 'scherp' blijft:
  - Organiseer een 'blik van buiten', bijvoorbeeld via periodieke evaluaties en via gebruikerstevredenheidsonderzoeken;
  - Zorg ervoor dat de instrumenten van het DBFM[6]-contract, zoals het opleggen van boetes wanneer niet aan de prestaties wordt voldaan, gebruikt blijven worden;
  - Zorg ervoor dat controle op het goed bijhouden en gebruiken van het Document Management Systeem (DMS) plaatsvindt;
  - Verlies het verhalen van kosten bij de Compensation Events niet uit het oog;
  - Blijf met de opdrachtnemer in gesprek over wanneer er sprake is van 'compliance' dan wel van 'afwijkingen' van de contractafspraken. Dit geldt ook voor de manier waarop en de instantie door wie deze worden vastgesteld, opdat conflicten en zelfs rechtszaken kunnen worden vermeden.

- De positie van de Directie Financiën te versterken: zorg voor tijdige en volledige informatiedeling bij de projecten en wel in het bijzonder over (mogelijke) kosten-ontwikkelingen. Betrek de Directie Financiën bij het evalueren van risico's en opstellen van tussenrapportages.

- Bij eventueel toekomstige PPS-projecten er voor te zorgen dat er rolvastheid bestaat vanaf het begin van het project. Een DBFM-project vereist een andere rol van het Land, namelijk meer op afstand met systeem- en procescontrole, aangevuld met een beperkt aantal toetsende eigen controles. Dit betekent dat er voldoende kennis dient te zijn bij het Land, een goed kwaliteitssysteem bij de private partij en een degelijk DMS-systeem dat systeemgerichte controles mogelijk maakt.

6 *De afkorting DBFM staat voor de verschillende f asen van een project: Design, Build, Finance and Maintain.*

- Bij toekomstige projecten er voor te zorgen dat de Staten vóór de goedkeuring hiervan, voldoende informatie over de (mogelijke) meerjarige budgettaire en financiële implicaties aangereikt krijgt. Dit dient tevens te omvatten hoe de financiële situatie op lange termijn wordt beïnvloed en hoe de bekostiging wordt gewaarborgd. De Algemene Rekenkamer pleit er voor dat wettelijk wordt verankerd dat de Staten ook over meerjarige verplichtingen en budgettaire gevolgen worden geïnformeerd. Dat betekent concreet dat de Comptabiliteitsverordening 1989 (CV 1989) op dit punt aangepast/aangevuld zou moeten worden.

Aan de Staten wordt meegegeven om zich ervan te vergewissen dat zij voldoende informatie over mogelijke risico's, budgettaire en financiële gevolgen en dekkingsmiddelen ontvangt om haar autorisatiemacht respectievelijk controlerende taak optimaal te kunnen uitvoeren.
Reactie ministers en nawoord Algemene Rekenkamer

Beide ministers hebben op het rapport gereageerd. De minister belast met Financiën reageert niet inhoudelijk op de boodschap van het rapport. De minister belast met Infrastructuur geeft aan dat de aanbevelingen aandachtig zijn doorgenomen en besproken zullen worden met o.a. de minister van Financiën en de DOW. Ook zijn er reeds gesprekken gevoerd tussen deze minister en de DOW inzake de verbetering van hun rapportagesysteem richting de Staten.

De Algemene Rekenkamer benadrukt het belang om, in samenspraak met de minister van Financiën, samenwerking te bewerkstelligen tussen de DOW en de Directie Financiën bij het opleveren van rapportages aan de Staten. Een integrale rapportage, inclusief financiële aspecten zoals dekkingsmiddelen, zal de informatiebehoefte van de Staten ten goede komen. De Algemene Rekenkamer staat positief tegenover de toegezegde inzet van het Ministerie van Ruimtelijke Ontwikkeling, Infrastructuur en Milieu en verwacht dat het Ministerie met het oog op de vereiste continuïteit, ook in de toekomst scherp blijft op een goede invulling van rollen en verantwoordelijkheden.

Tabel: Overzicht lopende PPS-projecten

Omschrijving	Kostenplaats/ -soort	Leverancier	2019	2020
Belfin-gebouw DF	16992001.4320	SOGA	1.143.515	1.143.515
Belfin-gebouw SIAD	16994001/16994008.4320	SOGA	3.653.780	3.653.780
Infra-gebouw DIP	16789701/16135001.4320	SOGA	761.663	761.663
Infra-gebouw DLV	16789601/16136001.4320	SOGA	610.077	610.077
Centro di Husticia Sta Cruz/KPA	16127001/16787101/16881001.4320	Beehive Finance	839.670	839.670
Politiekantoor Shaba	16127001/16787101/16881001.4320	Beehive Finance	538.140	538.140
MFA Noord	16127001/16787101/16881001.4320	SOGA	752.915	752.915
MFA Paradera	16018006 & 16994008 & 16666001.4320	SOGA	683.966	683.966
MFA Savaneta	16018005.4320	SOGA	629.321	629.321
MFA Sta Cruz	16018004.4320	SOGA	628.901	628.901
MFA San Nicolas	16018003.4320	n.v.t.	PM	PM
	4300 Goederen & diensten		10.241.948	10.241.948
Infra-gebouw DOW	16133001.4707 (DOW 264.4320)	SOGA	1.415.952	1.415.952
HOH-gebouw	16568001.4320/4712	SOGA	25.334.567	25.334.567
Green Corridor	16137001.4716	CIC	17.000.000	17.000.000
Watty Vos Boulevard	16137001.4716		5.152.000	22.770.000
	4700 Bijdragen & afschrijvingen		48.902.519	66.520.519
		Totaal	59.144.467	76.762.467

Bron: Directie Financiën; bewerking Algemene Rekenkamer

Bijlage 2:
Beoordelingsverklaring van de onafhankelijke accountant

de Kort
registeraccountant n.v.

Adriaan Lacle Blvd.4
P.O. Box 379 • Oranjestad, Aruba
Tel.: 297 - 583-3050
Fax: 297 - 582-4876
E-mail: fdekort@leysner-decuba.com

BEOORDELINGSVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de Algemene Rekenkamer van Aruba
t.a.v. de waarnemend voorzitter
de heer mr. Frederik Nuboer
Wilhelminastraat 6
Oranjestad, Aruba

Kenmerk: FdK – 0374a

INGEKOMEN
Volgnummer: 322/2020
Datum: 27 JUL 2020
Paraaf: V.D
Algemene Rekenkamer

Wij hebben de Financiële Verantwoording, zoals opgenomen in het Jaarverslag 2019 Algemene Rekenkamer op pagina 29 tot en met 32 beoordeeld. Deze Financiële Verantwoording bestaat uit een overzicht van de in het jaar 2019 door de Algemene Rekenkamer gemaakte kosten en verrichte kapitaaluitgaven vergeleken met de voor het jaar 2019 vastgestelde begroting zoals opgenomen in Landsverordening d.d. 21 december 2018 tot vaststelling van de begroting van de Algemene Rekenkamer voor het dienstjaar 2019.

Verantwoordelijkheid van het college en secretaris van de Algemene Rekenkamer

Het college en secretaris van de Algemene Rekenkamer zijn verantwoordelijk voor het opmaken van de Financiële Verantwoording die een getrouwe weergave dient te geven van de gemaakte kosten en verrichte kapitaaluitgaven over het jaar 2019, in overeenstemming met de Comptabiliteitsverordening 1989 en hiervan afgeleide regelingen.

Het college en de secretaris van de Algemene Rekenkamer zijn tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als zij noodzakelijk achten om het opmaken van de Financiële Verantwoording mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een conclusie over de Financiële Verantwoording op basis van onze beoordeling. Wij hebben onze beoordeling verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2400 'Opdrachten tot het beoordelen van financiële overzichten'. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze beoordeling zodanig plannen en uitvoeren dat wij in staat zijn te concluderen dat ons niet is gebleken dat de Financiële Verantwoording afwijkingen van materieel belang bevat.

Een beoordeling in overeenstemming met de Nederlandse Standaard 2400 resulteert in een beperkte mate van zekerheid. De in dit kader uitgevoerde werkzaamheden bestonden

in hoofdzaak uit inwinnen van inlichtingen bij de (wnd.) secretaris en de kredietbewaakster, het uitvoeren van cijferanalyses met betrekking tot de financiële gegevens alsmede het evalueren van de verkregen informatie.

De werkzaamheden uitgevoerd in het kader van een beoordelingsopdracht zijn aanzienlijk beperkter dan die uitgevoerd in het kader van een controleopdracht verricht in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden. Derhalve brengen wij geen controleoordeel tot uitdrukking.

Conclusie

Op grond van onze beoordeling is ons niets gebleken op basis waarvan wij zouden moeten concluderen dat de Financiële Verantwoording, zoals opgenomen in het Jaarverslag 2019 Algemene Rekenkamer op pagina 30 tot en met 32, geen getrouw beeld geeft van de door de Algemene Rekenkamer gemaakte kosten en verrichte kapitaaluitgaven vergeleken met de voor het jaar 2019 vastgestelde begroting zoals opgenomen in Landsverordening d.d. 21 december 2018 tot vaststelling van de begroting van de Algemene Rekenkamer voor het dienstjaar 2019.

Wij vestigen er de aandacht op dat de centrale financiële administratie van het Land nog niet definitief is afgesloten. Echter naar verwachting van de secretaris van de Algemene Rekenkamer zullen er geen materiele wijzigingen meer zijn in de Financiële Verantwoording 2019. Deze situatie doet geen afbreuk aan onze conclusie.

Beoordeling van de in het Jaarverslag 2019 Algemene Rekenkamer opgenomen andere informatie

Naast de Financiële Verantwoording, zoals opgenomen op pagina 30 tot en met 32 van het Jaarverslag 2019 Algemene Rekenkamer, bevat het jaarverslag andere informatie.

Wij vestigen er de aandacht op dat onze werkzaamheden niet gericht waren op het uitvoeren van een beoordelingsopdracht op de andere in het jaarverslag opgenomen informatie.

Wij hebben deze andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ervaring met de wijze van opereren van het Landapparaat geconcludeerd dat de andere informatie verenigbaar is met de Financiële Verantwoording en geen materiele afwijkingen bevat.

Oranjestad, Aruba, 23 juli 2020

DE KORT REGISTERACCOUNTANT N.V.

drs. Franklin R. de Kort RA

2

Algemene Rekenkamer